

Center for projekttilskud, Policy
NaturErhvervstyrelsen

14.2.2014

J.nr. 1-810-000064

Att. Poul Hoffmann og Helene Odgaard

Høringsbemærkninger til Forslag til program for støtte til udvikling af landdistrikterne fra Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne (ELFUL) for 2014 til 2020

Hvis regeringens nationale mål om "60% økologi i de offentlige køkkener inden 2020" skal indfries, anser Københavns Madhus det som helt afgørende, at en kommende omlægningsindsats finansieres via statslig støtte, og det er derfor positivt, at muligheden for støtte til omlægning af køkkener endnu en gang er en del af landdistriktsprogrammet.

60% økologi i de offentlige køkkener inden 2020

I offentligt regi indkøbes for ca. 4 mia. kr. fødevarer årligt, hvoraf det anslås at 10-12% var økologisk i 2011. Daværende fødevareminister Mette Gjerskov gjorde brug af Københavns Madhus' og Økologiske Landsforenings anbefalinger i udarbejdelsen af den nationale strategi for at nå de 60% økologisk forbrug. På baggrund af de positive erfaringer fra omlægningen af køkkener til økologi i Københavns Kommune beskrev Københavns Madhus og Økologisk Landsforening således i oktober 2011, hvad, vi mente, der skulle til for at opnå de 60% (vedlagt som bilag).

De vigtigste anbefalinger var:

- At der skulle investeres 450 mio. kr. i støtteordninger for køkkenomlægninger over 10 år. Svarende til 45 mio. kr. årligt.
- At de lokale politikere før en omlægningsstøtte skulle træffe beslutninger om at omlægge deres køkkener og skitsere hvordan (ikke hensigtserklæringer)
- At der skulle fakta bag ansøgningerne: Hvor mange kroner og ører, kilo og ton, medarbejderantal og køkkenantal.
- At der via omlægningsstøtten skulle investeres i faglighed og kompetenceløft, projektledelse og kortlægning.

Når vi nævner disse anbefalinger, er det fordi, det er i den optik, vi ser på landdistriktsprogrammets muligheder for at understøtte de økologiske køkkenomlægninger. Og Københavns Madhus har med dette udgangspunkt indgået konstruktivt og aktivt i såvel udmøntning af baggrunden for den eksisterende støtteordning, samt via vores projektsøgninger og projekter også i konkrete omlægningsaktivitet.

Nedenfor beskrives de udfordringer og erfaringer, vi har gjort i forbindelse med udmøntningen af "Det Danske Landdistriktsprogram 2007-2013". På baggrund af disse erfaringer angiver vi vores bemærkninger til forslaget.

Erfaringer med køkkenomlægning støttet via Det Danske Landdistriktsprogram 2007-2013

Siden efteråret 2011 har Københavns Madhus forsøgt at tage del i ansvaret for en succesfuld økologisk køkkenomlægning i de offentlige institutioner og har fra starten haft en positiv dialog med NaturErhvervstyrelsen om tolkningen af programmet. Men vi oplever det som problematisk, at vi på trods af, at vi nu er i gang med andet års konkrete omlægningsinitiativer fortsat ikke kan få afklaring på vigtige tolkninger af regler og retningslinjer. Disse uklarheder og generelt svære samarbejdsbetingelser gør vores indsats vanskelig og krævende ressourcemæssigt, hvilket er til skade for meningen og målet: at skabe betingelserne for, at landets køkkener handler økologisk.

I det foreliggende udkast til Det Danske Landdistriktsprogram 2014 – 2020 er der desværre fortsat en række uklarheder, som giver anledning til bekymring.

Nedenstående problemstillingerne bygger på vores hidtidige arbejde med projekter finansieret af Det Danske Landdistriktsprogram 2007-2013. Vi fremlægger disse i høringsvaret, da vi mener, de hidtidige problemstillinger bør indgå som en baggrund for udformningen af det nye program. Nogle af problemerne skal måske findes i effektueringen af programmet, men da tolkningerne har sit udspring i programmet, finder vi de har en relevans:

For få rateudbetalinger

I det nuværende landdistriktsprogram udbetales tilskuddet i to rater. Som modtager kræver det, at man har økonomiske ressourcer til at 'lægge ud' for aktiviteterne. For Københavns Madhus' vedkommende har det været en udfordring at finde banker eller partnere, der har kunnet bistå os med likviditeten, ligesom det har været en betydelig projektkostning at betale renteudgifterne til banken.

Københavns Madhus anbefaler, at der i det kommende program indtænkes flere rateudbetalinger og gerne rater, der betales forud, som ses i andre støtteordninger. På den måde vil likviditetsbelastningen ikke være så stor for tilskudsmodtageren.

Ingen mulighed for overhead

I den eksisterende ordning kan "omlægningsstøtten" ikke dække de reelle udgifter, ansøgeren har, med mindre udførelsen af opgaven gives videre til en underleverandør/konsulent, der betales med et timehonorar eller for en ydelse.

Hvis Københavns Madhus selv skulle være tilskudsmodtager, ville vi få et stort underskud ved gennemførelsen af projekterne. Frem til nu har det kun været muligt at få dækket de faktiske lønudgifter. Det har således ikke været muligt at lægge et overhead på lønnen til at dække rejseudgifter, finansielle udgifter, skrivebord, pc, telefon, andel af virksomhedens fællesudgifter (barsels, efteruddannelse, sygdom) administration mv. For at håndtere denne udfordring har

Københavns Madhus indgået samarbejde med andre, som vi så har kunnet være leverandør til.

Ressourcekrævende dokumentationskrav

En del af tilsagnsgrundlaget er, at ansøgeren dokumenterer økologiprocenten i starten og ved slutningen af projektet. I den nuværende form skal, som minimum, slutmålingen foretages via det økologiske spisemærke. Selvom Københavns Madhus naturligvis bakker op om økologimålinger gennem hele omlægningsforløbet, er måling via det økologiske spisemærke en udfordring i praksis. Hvis alle institutioner var registreret i Spisemærket, eller havde mulighed for at blive det, ville det være en smal sag at få disse målinger gennemført. Det er dog langt fra alle, som er eller har mulighed for at blive registreret, da de færreste af de kommuner, Københavns Madhus har samarbejde med, ved opstart af projekterne udelukkende har indkøbsaftaler med totalleverandører, som kan levere økologiregnskaber, og køkkenerne skal i så fald registrere hver enkelt indkøb, hvilket i praksis giver en uoverstigelig administrationsbyrde. Alternativer er den såkaldte dogmemåling, som kræver ressourcer til vejledning og opfølgning.

Foruden økologimålinger, kræver tilsagnet, at projekterne skal stille sig til rådighed for indsamling af viden. Omfanget af bistanden har været mere omfattende og ressourcekrævende, end hvad vi mener, man med rimelighed kunne forvente.

Københavns Madhus anbefaler fremadrettet, at forventningerne til dokumentation og vidensindsamling præciseres. Det skal være tydeligt, hvad ansøgeren forpligter sig til, så ansøgningen kan blive udformet og disponeret derefter.

Overførsel af viden – Evaluering og train-the-trainers

Det er Københavns Madhus' erfaring, at evaluering samt opkvalificering af undervisere i økologisk omlægning ikke er blevet prioriteret i det tidligere program. Evaluering bidrager til at få belyst effekter af indsatserne. Og kommunerne vil efterspørge kompetente undervisere, når køkkenomlægningsmidlerne iværksættes, hvorfor det er essentielt, at nok undervisere besidder den faglighed, som Københavns Madhus – som en af de få - ville kunne give dem i et train-the-trainers forløb.

Vi ser derfor god grund til at åbne for muligheden for at søge midler til denne indsats som led i at omstille køkkenernes indkøb.

Det Danske Landdistriktsprogram 2014-2020

Vi har på baggrund af ovenstående skitserede erfaringer med det tidligere program gennemgået det nye og har på denne baggrund nedenstående kommentarer:

Ad Tilskudsmodtager og Tilskudsberettigede omkostninger

I det nye udkast lægges der op til, at den model Københavns Madhus og vores samarbejdspartnere har anvendt ikke længere er en mulighed, da tilskudsmodtageren også skal være udbyderen af kompetenceudviklingen. Dette vil formentlig udelukke mindre virksomheder, som os.

Københavns Madhus hilser velkommen, at der nu kan søges støtte til rejseudgifter, lønudgifter, undervisningsmaterialer og lokaleudgifter. Vi opfordrer til en detaljeret beskrivelse af præcis, hvad denne støtte dække:

- Er der potentielt et øget administrationskrav i forbindelse med bilagskontrollen og mængden af aktiviteter, som skal dokumenteres? Og vil mængden af dokumentation dermed blive uhensigtsmæssig stor.
- Dækker lønudgifter også pension, feriepenge, barsel og overhead til diverse personaleomkostninger? Vil disse udgifter kunne medtages i det nye program?
- Kan det præciseres, hvad tilskuddet til undervisningsmaterialer og lokaleudgifter mere specifikt inkluderer?
- Er tilskuddet til rejser også inklusiv overnatning?

Foruden de nævnte punkter, ønsker vi at pointere at der herudover, fortsat, er behov for tilskud til dækning af overhead omfattende administration og diverse drift, herunder telefon, pc, skrivebord, kontorstol, kaffekop, mm.

Rateudbetalinger

Vi vil anbefale, at NaturErhvervstyrelsen ændrer praksis omkring udbetaling af rater, således at det i fremtiden er muligt at modtage minimum 4-5 rater over to år. Ændringen er en forudsætning for, at Københavns Madhus og andre mindre virksomheder vil kunne ansøge og dermed bidrage til den nationale omlægning.

Eksterne konsulenttydelser

Som det fremgår, har Københavns Madhus indgået projektsamarbejde med gode partnere, hhv. Økologisk Landsforening og Landbrug & Fødevarer, hvor de er projektejere på de to projekter. Københavns Madhus er dermed en såkaldt ekstern leverandør med ansvar for at forestå projektets gennemførelse. Baggrunden for denne løsning er primært, at denne tilgang sikrer, at projektets udøvende aktører kan få de nødvendige udgifter dækket til at gennemføre projekterne. Det ikke var muligt, hvis aktørerne også stod som projektejere jf. kommentarerne om overhead.

I forslaget til det kommende landdistriktsprogram ser det ud til, at muligheden for at inddrage eksterne konsulenter og kursusudbydere begrænses.

Af ovenstående grunde finder Københavns Madhus en begrænsning problematisk, men selv hvis de økonomiske problemstillinger blev løst på anden vis, ville muligheden for at indskrive eksterne konsulenttydelser og skoleomkostninger være afgørende, da projekterne nødvendigvis bygger på samarbejder.

Vi vurderer, at det vil fremme den økologiske omlægning i køkkenerne, at man kan trække på andres fagekspertise ved at indgå samarbejder med andre skoler, konsulenter og fagfolk, og vi fraråder derfor en begrænsning af muligheden for at anvende eksterne konsulenter.

Ad Tilskud til deltagernes udgifter

At der kan ydes tilskud til deltagernes udgifter er positivt for projekterne, da det giver mulighed for at involvere kommunerne og regionerne mere aktivt. Men

omvendt kan det også risikere at udhule midlerne, da der ligger mulighed for en stor økonomisk projektudgift her.

Københavns Madhus har løst denne udfordring ved at gennemføre kompetenceløftet i AMU-regi, hvor der også er kompensationsmuligheder, der er på linje med det, der lægges op til i det nye udkast til Landdistriktsprogrammet.

Men forslaget vil give den fordel, at der kan åbnes for andre typer undervisning og for flere ikke AMU-berettigede deltagere.

Ad Typer af indsats

Københavns Madhus hilser velkommen, at der åbnes for muligheden for en-til-en undervisning som i forslaget betegnes **coaching**. Det vil være en forbedring i forhold til den eksisterende ordning.

Ad Principper med hensyn til fastsættelse af udvælgelseskriterier (prioriteringskriterier)

Københavns Madhus anbefaler, at der udarbejdes et pointsystem for de kriterier, der kan medføre et tilskud. De kriterier, vi vil anbefale, er:

- Arbejdspakkens effekt på økologisk merforbrug opgjort i kg eller kr. Hvor stort er det forventede nye økologiske fødevareindkøb i forhold til det eksisterende? Man bør samtidig sammenholde merforbruget med arbejdspakkens budget, så der kommer en faktor, der beskriver, hvor meget omlagt indkøb man får pr. investeret krone.
- Økologimålsætningen
- Politisk og ledelsesmæssig beslutning og ikke blot hensigtserklæring
- Dato for omlægningens afslutning og økologimålenes indfrielse.
- Vejledende oplysninger om antal køkkener og medarbejdere

Københavns Madhus stiller sig fortsat til rådighed, hvis NaturErhvervstyrelsen i revideringen af Landdistriktsprogrammet har behov for dialog og sparring om løsninger – også når det gælder den administrative udformning.

Med venlig hilsen

Anne-Birgitte Agger

Direktør, Københavns Madhus